

Krzysztof Kubiak
Łukasz Mamert Nadolski

KŁĘSKA
NA DACHU ŚWIATA
ARMIA INDYJSKA
W WOJNIE GRANICZNEJ
Z CHINAMI
W 1962 ROKU

WYDAWNICTWO NAUKOWE UNIwersYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA
TORUŃ 2015

Recenzenci
dr hab. Łukasz Gacek
dr hab. Aleksander Głogowski

Redakcja i korekta
Magdalena Prokopowicz

Projekt okładki
Tomasz Jaroszewski

Printed in Poland
© Copyright by authors
and Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika
Toruń 2015

ISBN 978-83-231-3487-9

WYDAWNICTWO NAUKOWE
UNIwersytetu MIKOŁAJA KOPERNIKA
Redakcja: ul. Gagarina 5, 87-100 Toruń
tel. +48 56 611 42 95, fax +48 56 611 47 05
e-mail: wydawnictwo@umk.pl
Dystrybucja: ul. Mickiewicza 2/4, 87-100 Toruń
tel./fax: +48 56 611 42 38, e-mail: books@umk.pl

www.wydawnictwoumk.pl

Wydanie pierwsze
Druk: Drukarnia Wydawnictwa Naukowego UMK
ul. Gagarina 5, 87-100 Toruń

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
-------------	---

Część 1

TEATR DZIAŁAŃ WOJENNYCH

Rozdział 1. Warunki terenowe	13
Rozdział 2. Choroba wysokościowa i niskie temperatury w działaniach bojowych	20

Część 2

W STRONĘ WOJNY

Rozdział 1. W cieniu Imperium Brytyjskiego. Indyjsko-chińskie spory graniczne	41
Rozdział 2. Indie i Pakistan. Krwawe rozstanie	55
Rozdział 3. Sprawa Tybetu.....	63
Rozdział 4. Ku chińsko-indyjskiej konfrontacji	69
Rozdział 5. Nieuchronne starcie	75

Część 3	
SIŁY HINDUSKIE ZAANGAŻOWANE	
W WOJNĘ 1962 ROKU	81

Część 4
WOJNA

Rozdział 1. Kurs kolizyjny	95
Rozdział 2. Zagłada 7. Brygady Piechoty	130
Rozdział 3. Tawang.....	140
Rozdział 4. Klęska pod Se La	146
Rozdział 5. Bitwa pod Walong.....	172
Rozdział 6. Walki w sektorze Subansiri	184
Rozdział 7. Walki w sektorze Siang.....	188
Rozdział 8. Walki w sektorze Ladakh.....	193
Rozdział 9. Wzrost napięcia na centralnym odcinku granicy	212
Rozdział 10. Lotnictwo hinduskie w wojnie 1962 roku	215
STRATY I WNIOSKI	225
Załącznik 1. Jawaharlal Nehru – architekt himalajskiej klęski	231
Załącznik 2. Vengalil Krishnan Krishna Menon – inżynier himalajskiej klęski.....	241
BIBLIOGRAFIA	247

WSTĘP

Konflikty zbrojne na kontynencie azjatyckim nie znajdują w kręgu polskich historyków szerszego zainteresowania. Dość duża odległość, utrudniony dostęp do materiałów poświęconych walczącym stronom, a także bariera językowa w decydujący sposób wpływają na taką sytuację. Wyjątkiem są wojny w Korei i Wietnamie, na temat których powstała w naszym kraju bogata literatura. Tymczasem polscy czytelnicy nie mieli okazji zapoznać się z interesującymi działaniami bojowymi toczącymi się w bardzo egzotycznych regionach świata. Pośród nich, obok wojen bliskowschodnich, bez wątpienia najbardziej znaczące pozostają zmagania indyjsko-pakistańskie. Chociaż były one dramatyczne i miały olbrzymi wpływ na sytuację w regionie, doczekały się w Polsce tylko przyczynkowych prac. Kompletnie w cieniu tych wydarzeń pozostaje zaś wojna indyjsko-chińska 1962 roku. Konflikt dwóch najludniejszych krajów świata jest przy tym mało znany nie tylko w Polsce. Sytuację tę zmienić ma publikacja, którą trzymacie Państwo w ręku. Zaznaczamy jednak, że nie próbujemy ukazać pełnego obrazu starcia w Himalajach. Materiały chińskie pozostają, z dość oczywistych powodów, poza naszym zasięgiem. W takiej sytuacji zdecydowaliśmy się zaprezentować indyjską perspektywę wydarzeń 1962 roku.

Historia wojen pełna jest dramatycznych, często wyrównanych starć. Historycy lubują się w opisywaniu błyskotliwych zwycięstw. Nie jest tak w tym przypadku. Nasza książka to historia katastrofalnej, upokarzającej klęski, jednej z najbardziej totalnych w drugiej połowie XX wieku, której taktyczny wynik i błyskawiczność chińskiego sukcesu ciągle zaskakuje. Nasze badania oparliśmy na upublicznionych dokumentach hindu-

skich, wspomnieniach kluczowych oficerów, a także dostępnej, acz relatywnie ubogiej literaturze¹.

Na początku naszej publikacji przedstawiamy warunki terenowe i klimatyczne determinujące działania obu stron. Dalej można przeczytać tekst Małgorzaty Lizut – doktora nauk społecznych w zakresie nauk o bezpieczeństwie oraz dyplomowanego ratownika medycznego – na temat wpływu choroby wysokościowej i niskiej temperatury na organizm człowieka. Powyższy materiał pozwoli lepiej pojąć, przed jakimi problemami stawali słabo przygotowani do wojny w Himalajach Hindusi.

Następnie zaprezentowaliśmy stosunki pomiędzy obydwooma krajami po uzyskaniu przez Indie niepodległości. Zwracamy uwagę, w jak różny sposób ten sam fenomen był oceniany w New Delhi i Pekinie. Zarysowaliśmy problem wytyczenia granic pomiędzy obydwooma krajami, który miał kluczowe znaczenie dla wydarzeń jesienią 1962 roku. Zaprezentowaliśmy także kwestię Tybetu, gdyż zajęcie tego małego państwa przez Chiny wydatnie przyczyniło się do późniejszych napięć. Ukazaliśmy przygotowania (czy też raczej ich brak) armii indyjskiej do walk w trudnym, górzystym terenie. Poddaliśmy także analizie polityczny proces decyzyjny, który doprowadził do fatalnych w skutkach posunięć prowokujących Chiny do akcji zbrojnej. Rdzeniem książki jest szczegółowy opis działań bojowych armii indyjskiej. W celu jak najbardziej dokładnego zaprezentowania akcji bojowych dążyliśmy do zejścia na możliwie najniższy poziom taktyczny hinduskich pododdziałów, czasami nawet plutonu czy drużyny. Jednocześnie spróbowaliśmy nakreślić „anatomię klęski” – ukazać, którzy oficerowie, a także politycy hinduscy doprowadzili do dramatycznej, bezprecedensowej przegranej. Nie zapomnimy o bohaterach działań bojowych. Należy bowiem pamiętać, że wiele pododdziałów, pomimo zaskoczenia, przewagi nieprzyjaciela i jego lepszego uzbrojenia, biło się dzielnie i z olbrzymią determinacją. Także część kadry oficerskiej wypełniła swój obowiązek. Dzięki temu będzie można zro-

¹ O problemach, z jakimi borykają się badacze podejmujący problematykę wojny indyjsko-chińskiej w 1962 roku, najlepiej świadczy fakt, że kluczowy indyjski dokument poświęcony tym zagadnieniom, czyli tak zwany Raport Henderson Brooksa–Bhagata (sporządzony przez gen. por. T. B. Henderson Brooks oraz brygadiera P. S. Bhagata), jest nadal częściowo utajniony. Minister obrony Indii, Arackaparambil Kurien Antony stwierdził, że raport nie będzie odtajniony, gdyż „zawiera informacje o najwyższym poziomie wrażliwości, a ponadto ma nadal wartość operacyjną”. W 2014 roku stanowisko to podtrzymał jego następca Arun Jaitley.

zumieć, jak potężne i mające bogatą tradycję państwo zostało pokonane w tak upokarzający sposób.

W celu uniknięcia tłumaczenia tradycyjnych nazw jednostek hinduskich wywodzących się z brytyjskiej Armii Indii zdecydowaliśmy się zachować ich angielskie nazwy.